

MEER DOEN MET MINDER VIERKANTE METERS

Op de plaats van het oude dorps huis van het Drentse Zeijen bouwde Brands Bouwgroep B.V. een multifunctioneel gebouw waarin dorps huis, school en gymzaal een plekje kregen. KAW architecten, dat ook het ontwerp maakte, bedacht vooraf samen met de dorpsbewoners hoe zij meer zouden kunnen doen met minder ruimte.

‘Er lagen heel heldere wensen op tafel’, zegt Sjoerd Betten, destijds projectarchitect namens KAW uit Groningen en nu zelfstandig met Buro Betten in Garnwerd. ‘Men wilde een basisschool met vier groepen, een sport/gymzaal en een dorps huis met activiteitenruimtes, met eventueel de mogelijkheid voor een kinderopvang. De uitdaging zat hem erin dat dit allemaal op dezelfde oppervlakte moest als waar eerst alleen het dorps huis stond.’

In reverse

De gemeente Tynaarlo trok de adviestak van KAW al zo'n zeven jaar geleden aan, om samen met het dorp te inventariseren of en hoe de verschillende faciliteiten in één gebouw ondergebracht konden worden. ‘We hebben ons project in reverse ingezet’, zegt directielid Suzan Wierenga. ‘Dat houdt in: eerst met de gebruikers gaan praten over de optimale eindsituatie en dan steeds een stapje terugschakelen: wat kan er gerealiseerd worden en welke randvoorwaarden - ruimte, budget, toekomstige exploitatie - maken het noodzakelijk een aanpassing te doen? En dat alles doen we al schetsend: we maken het meteen visueel, zodat je aan het eind van het proces je programma van eisen, maar eigenlijk ook al een voorlopig ontwerp klaar hebt.’



‘Eerst met de gebruikers praten over de optimale eindsituatie’

- Suzan Wierenga

In dit geval was het grootste potentiële struikelblok het feit dat school en dorps huis vierkante meters zouden moeten inleveren ten opzichte van hun oude situatie. ‘Ik heb dat opgelost door zo min

mogelijk verkeersruimtes in te tekenen’, zegt Betten. ‘De “hal” van de school is zo groot dat hij 's avonds kan dienen voor het dorps huis en vice versa.’

Ovale vormen

Bettens ontwerp bestaat uit twee ovals, waarbij het linker ovaal iets zuidelijker ligt dan het rechter en daar een beetje naartoe neigt. ‘Ovals passen heel mooi organisch in de boomrijke omgeving,’ legt Betten uit, ‘maar het rond weglopen van de gevels maakt het gebouw ook optisch veel kleiner, en dus vriendelijker. Bovendien heb je een minder grote gevelomtrek.’ Dat voordeel raakt deels weer kwijt omdat bij rond bouwen niet altijd standaardmaterialen gebruikt kunnen worden, maar al met al kwam het budgettair heel goed uit. ‘Het scheelt dat we niet hoefden heien. Het gebouw rust op een betonnen fundament op het zand, we hoefden alleen de grondvorm met multiplex af te kaderen.’

Het ene “ei” bevat de school met vier leslokalen - waarvan twee aan één ingang c.q. garderobe -, een personeelskamer en een berging. Uit de rechter ellips steekt de sporthal als een rechthoekig gebouw omhoog, maar optisch is de ovaalvorm behouden via een metalen sierscherm, waarachter heel handig de kasten voor de technische installaties verstopt konden worden.’ Beide delen worden verbonden door een tussenstuk als centrale entree en ontmoetingsruimte, waarin eventueel nog een bibliotheekje kan komen. Opvallend is verder vooral de gevelbekleding: keramische tegels van Raab Kärcher in een zacht gele tint. ‘Standaard zijn die er

‘Er lagen heel heldere wensen op tafel’

- Sjoerd Betten



vlak en met twee groeven. Speciaal voor ons hebben ze ook een aantal met één groef gebakken, zodat wij een heel speels patroon rondom konden aanbrengen’.

Twee constructies

‘We zijn begonnen op 2 april 2013 en op 15 april 2014 waren we klaar’, zegt projectleider Gert Stap van Brands Bouwgroep. ‘Constructief was het niet heel ingewikkeld: gewoon een staalconstructie met hsb-elementen ertussen. ‘Maar door de ronde vorm is er wel sprake van twee verschillende constructies,’ vult constructeur Rutger Dijkstra van ingenieursbureau Goudstikker - de Vries aan. Het bureau, onder meer gevestigd in Assen, is via KAW betrokken bij de uitvoering. Dijkstra: ‘Een constructie voor de laagbouw en een voor de sporthal. En die twee zijn gecombineerd tot één draagconstructie, zodat het gebouw stabiliteit krijgt.’ Daarbij zijn ronde vormen constructief altijd lastig. ‘Er is gekozen voor een praktische oplossing van een pui-achtige constructie met stalen kolommen, waarover kanaalplaatvloeren zijn aangebracht. Gert Stap: ‘Vervolgens hebben we de dakoverstekken geplaatst. Hiervoor hebben we prefab houten bakken gebruikt die we kant-en-klaar hebben aangevoerd. Ze sluiten als het ware als taartpunten op elkaar aan om de ronde vorm te realiseren. Dijkstra: ‘Ook moest rekening worden gehouden met de wens van een flexibele indeling van het gebouw.’ De constructie van de laagbouw hebben we gekoppeld aan de constructie van de sporthal. Dat vraagt extra aandacht voor de belasting op de aansluitingen. Maar zo is het gelukt om stabiliteit te krijgen in een rond en flexibel ingedeeld gebouw.’



‘Praktische oplossingen voor ronde vormen’

- Rutger Dijkstra





'De buitenmaatvoering kwam heel precies'

- Gert Stap



Precisiewerk

In de constructie zijn een paar wijzigingen in de ligging van de dwarsliggers van de sporthal aangebracht omdat de keuze van de leverancier van de sporthalinrichting niet bekend was. Dijkstra: 'En die bepaalt de inrichting. 'Met sporthallen zijn we die problemen wel eerder tegen gekomen en we hebben dat tijdig aangegeven. Je houdt er ook wel rekening mee, maar het voorkomt niet dat je aanpassingen moet doen.' Nieuw voor Dijkstra was de uitvoering van de staalconstructie in 3D en dat is goed bevallen. Maar de vorm is natuurlijk bijzonder. Stap onderschrijft dit: 'Vanwege het gevelhangsysteem met de keramische tegels kwam de buitenmaatvoering heel precies. Alles moest steeds heel goed corresponderen met de uitsparingen in de hsb voor de aluminiumkozijnen. We hebben de fabrikant op het werk gehad om het een en ander toe te lichten. Het was letterlijk millimeterwerk maar uiteindelijk hadden we het goed.'

De keramische tegels hangen in een kliksysteem: groot voordeel daarvan is dat ze - mocht het gebouw ooit gesloopt worden - piekfijn te verwijderen zijn om ze na een schoonmaakbeurt elders te gebruiken. 'Uiterst duurzaam dus,' zegt Betten, 'maar het ziet er ook gewoon super uit. Aanvankelijk wilden we aluminium gevelbekleding: dat bleek te duur, maar daar ben ik achteraf wel blij om. Dit materiaal voegt zich veel beter in de sfeer van het dorp.'

De Zeijer Hoogte, zoals de MFA inmiddels wordt genoemd, wordt sinds de meivakantie gebruikt. Stap en Betten horen alleen maar positieve geluiden van de gebruikers. Wierenga is daar bijzonder blij mee. 'Voor mij is dat het bewijs hoe goed het is om van begin af aan samen met de toekomstige gebruikers een gebouw te ontwerpen. Het is voor ons architecten leuk als je in het werkveld waardering oogst met een bijzondere vorm of een opvallende gevel, maar het grootste compliment dat je kunt krijgen is dat de gebruikers zeggen: ja, dit is echt óns gebouw.'

MFA ZEIJEN, ZEIJEN

Opdrachtgever

: Gemeente Tynaarlo, Vries

BOUWTEAMLEDEN

Directievoering

: KAW Architecten en Adviseurs, Groningen

Architect

: KAW Architecten en Adviseurs, Groningen

Adviseur

: Goudstikker de Vries, Emmen

Aannemer

: Brands Bouwgroep, Emmen

ONDERAANNEMERS EN LEVERANCIERS

Grondwerk, buitenriolering + drainage

: Gebr. Lambers, Emmen

Aluminium kozijnen

: Rollocate, Staphorst

Stucwerk, pleisterwerk

en zandcement dekvloeren

: Tappel & de Haas, Emmen

Tegelzetter wand- en vloertegels

: Eisinga en Brands, Emmer-Compasuum